

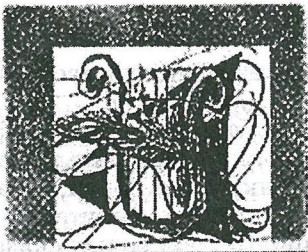
Роднае Слова

ISSN 0234-1360

6

2005

НА РОСТАНЯХ

Часу крэўная павязь

Янка БРЫЛЬ

МОЙ РАДАВОД

Да леташняй вясны ён пачынаўся з двух дзядоў: па бацьку, у нашым Загоры, быў дзед Даніла Брыль, а па матцы, у найбліжэйшай вёсцы Маласельцы, — дзед Іван Чычук.

Дзякуючы свайму нашмат маладзейшаму вясковому суседу, акадэміку Мікалаю Апанасавічу Ляману, я пабагацеў на бацькавых ранейшых продкаў — прадзеда Ёсіпа і прапрадзеда Яську, як ён значыцца ў няпыльных хартыях Нацыянальнага гістарычнага архіва. Запіс той датуецца 1775 г., калі пасля разгрому паўстання Касцюшкі і трэцяга падзелу Польшчы беларусаў пачалі перапісваць з польскай мовы на рускую. Яська Сямёнаў сын Брыль. Без нейкіх там модных апошнім часам буйнейшых, а то хоць дробненькіх прэтэнзіяў на шляхецтва, проста дваровы хлоп пана Судзя ў недалёкім маёнтку “Уцеха”. Калі Яська памёр, батрацтва прыйшлося ў спадчыну яго сыну, майму прадзеду Ёсіпу Брылю. І толькі пасля адмены паншчыны, ды і то не адразу, Яськаваму ўнуку, а майму дзеду Данілу з ягоным братам, зноў жа Ёсіпам, удалося неяк у гістарычнай па гучанні прозвішча пані Наркевіч-Ёдка купіць пяць дзесяцін зямлі на двух. На гэта ўжо ў нашай сям’і захаваўся адпаведны дакумент з 1886 г. У дружных братоў было па адным сыне, у Данілы мой будучы бацька Антон, а ў Ёсіпа Павел. І дваюрадныя таксама дружылі. Пасталеўшы, абодва не захацелі заставацца на гаспадарачцы, падаліся ў Адэсу на чыгунку.

Мне ўжо прыйшлося, ды і неаднойчы, пісаць пра гэта і ў “Птушках і гнёздах”, і ў “Муштуку і папцы”, у аўтабіяграфічным нарысе “Думы ў дарозе” і ў некаторых іншых творах, што ўваходзяць або ўваходзілі ў вучэбныя праграмы, аднак жа вось і зноў трэба паўтарацца з некаторымі асаблівасцямі свайго жыццяпісу.

Калі бацькі мае пажаніліся, Антон Данілавіч працягваў працу на чыгунцы, спакваля даслужыўшыся да прыбытковай пасады правадніка вагонаў першага класа, а маці, Анастасія Іванаўна, гаспадарыла ў вёсцы, балазе ўласнай зямлі пакрысе прыбывала. Спачатку бацька бываў у Загоры наездамі. Абедзвюх дочак, Ганну і Уліту, па-вясковому Віліту, удала выдалі замуж, а двух старэйшых сыноў, Уладзіміра і Ігната, пасля заканчэння імі гарадскога вучылішча ў Міры бацька забраў у Адэсу, у гімназію. Энергічная, працавітая і талковая маці з двума хлопчыкамі, Мікалаем і Міхасём, заставалася ў вёсцы. Спачатку дапамагаў ёй свёкар Даніла, а пасля яго смерці наймала парабка, а то яшчэ і наймічку, а ў пільніцу касцоў ды жанцоў, і ў думках не маючы, што ў не такой і далёкай будучыні гэта стане

для сям’і класавай небяспекай... Так жылося да пачатку Першай сусветнай вайны. А потым бацька забраў жонку і хлопчыкаў у Адэсу, гаспадарку пакінуўшы на Віліту і зяця Юстына Брылевіча, бо яна была замужам у Загоры.

Апошні з дзесяці дзяцей Антося і Настулі, як пра іх гаварылася ў вёсцы, я нарадзіўся ў Адэсе. Калі, пакінуўшы Валодзю ды Ігната там, бацькі з трыма малымі хлопцамі вярталіся ў Загора, мне было няпоўных пяць гадоў, Міхасю — восьмы, Колю — дваццаты — такія памочнікі. У Адэсе перад ад’ездам бацька перахварэў на тыф, брушны і зваротны, а ў сакавіку 1924-га, прастудзіўшыся ў лесе, не вытрымаў запалення лёгкіх. На сваім пяцьдзсят чацвёртым годзе. А мама — на тры гады маладзейшая.

Браты-чыгуначнікі,
мой бацька Антон (справа)
і дзядзька Павел. Адэса, пачатак XX ст.

Сястра Ганна з дачкой Настачкай.
Муж, Пётр Лісоўскі, быў на фронце.
Адэса, 1917 г.

Маленства маё, апошняга пестуна, пасля гарадскога вяскована, працягвалася пры ёй. Вечна занятай, строгай, але і справядліва добрай.

Пра ўсё гэта, асабліва пра вобраз бацькі, я напісаў у “Птушках і гнёздах”, з той непасрэднай шчырасцю, якую тут мне цяжка, а то і немагчыма паўтарыць. Зрэшты, як і пра ўсё маё

Сястра Віліта з мужам Юстынам Брылевічам
і дзецьмі Анютай і Міхасём. 1917 г.

за доўгі час пражыта-перажытае. Лепш пагаворым пра радню.

Бабуляў у мяне нібы й наогул не было – толькі чуў ад мамы, што свякроў яе, жонку дзеда Данілы, звалі Ульянай, а маміну маму, жонку дзеда Івана, Анэтай. Дзяўчом яна была пакаеўкай у пані Анцутавай і да смерці малілася па кантычцы. Не магу больш сказаць і пра сваіх дзядоў, пазабываўшыся нават і шмат чаго з апавяданняў матчыных і сёстраў Ганны ды Віліты, што ім з маленства памяталася.

У бацькі была адна сястра па маці, Ульяна, замужам за Янкам Свірыдам у вёсцы Рап’ёва, за сем вёрст ад нашай, што тады было няблізка. Яшчэ перад “мікалаеўскай” вайною яна памерла, асіраціўшы двух сыноў, падлеткаў. Меншага з іх, байчэйшага Федзю, наш папа, як гаварылася ў сям’і, забраў у Адэсу, дзе той падвучыўся на вагоннага афіцыянта, а старэйшы, прастадушны, цялюкаваты Сцяпан застаўся пры бацьку і мачасе. Калі мы вярнуліся з горада на разбураную войнамі гаспадарку, ён прыязджаў дапамагаць свайму дзядзьку Антону, пра што я ўдзячна згадваю ў апавяданні “Косю мой, косю...”.

Куды больш дваюрадных было ў мяне па маміных братах Лукашы ды Навуме. У найстарэйшага з дзяцей дзеда Івана Рыгоровіча, здаравякі Лукаша, была адна дачка і чатыры сыны, з якіх найцікавейшы – Аляксей, якога чамусьці змалку звалі Алесем. З франтоў Першай сусветнай ён вярнуўся з трыма “Георгіямі”, і двойчы паранены быў, і з аўстрыйскага палону ўцёк. Колькі ж ён нараказваў у нашай хаце пра тыя свае прыгоды-злыбеды!.. Пасля Другой сусветнай, калі ўжо і намі прачытаўся “Ціхі Дон”, мы з братам Міхасём называлі Алеся беларускім Грышкам Мелехавым. Дажыў ён да дзевяноста гадоў, да канца гарласта-малайцаваты ды працавіты, колішні бравы вахмістр “летучей пулеметной команды”. Пра яго я раскажваю ў апавяданнях “Праведнікі і зладзеі”, “Палітадзел”, а найбольш у аповесці “Золак, убачаны здалёк”. А цяпер вось пішу – і сумнавата-цёпла ўспамінаецца, як ён са мною, на дваццаць сем гадоў маладзейшым, заўсёды вітаўся пры нячастых сустрэчах. Яшчэ ўсё з моцным поціскам рукі і ледзь не ўрачыстым тонам: “Здароў, брат!..”

У дзядзькі Навума, наймаладзейшага ў дзедавай сям’і, было таксама чатыры сыны. От сабе, добрыя хлопцы. Ды тут ужо найбольш цікавым быў сам іхні тата. Калека-гарбун, якога зноў жа наш бацька забраў быў у Адэсу, дзе, як у вёсцы казалі, “вывучыў на краўца”. Таленавіта ахвочы, вясёлы апавядальнік, словатворца. Мама маёй і дзядзьку Навуму Іванавічу я вельмі многа абавязаны як літаратар – багаццю іхняй мовы, незаменная ды невычэрпна шчодрым сваёй жыццядайнай роднасцю. Зноў жа, і дзядзька жыве ў мяне як прататып у апавяданнях “Праведнікі і зладзеі”, “Цуды ў хаціне”, крыху ў “Птушках і гнёздах”, а найбольш у аповесці “Ніжнія Байдуны”, дзе я яго, у Маласельцах Навумчыка, замаскаваў як свайго хроснага Рафалка, хоць хросным у мяне быў дзядзька Павел, адэскі.

Пра маму пісаў я, як пра бабулю, у аповесці “У сям’і”, як пра маці – у “Птушках і гнёздах”, а ўжо зусім адкрыта, “без выдумкі”, у апавяданнях “Ты жынеш”, “За светлую памяць”, у многіх лірычных запісах-мініяцюрах.

Гэтак яно бывае і ў іншых шматдзетных сем’ях, што нехта з некім бліжэй, не з усімі пароўну.

Тут будзе трохі з датамі. Найпершыя з нас, сёстры Ганна (1894 – 1972) і Віліта (1896 – 1971) і браты

Уладзімір (1899 – 1938) і Ёгнат (1901 – 1960), былі для мяне як быццам і зусім даўнімі, адмежаванымі ад нашай апошняй тройкі – Мікалая (1910 – 1970), Міхаіла (1914 – 1966) і мяне, не толькі сваімі гадамі, але і тым, што паміж Ёгнатам і Мікалаем была дзесяцігадовая паўза, калі паўміралі маленькімі Міша, Павел і Марыя, дый тым яшчэ, што сёстры даўно жылі асобна, прычым Ганна ў далёкім, за сямнаццаць вёрст, сяле Палужжа каля Карэлічаў, а Валодзя ды Ёгнат наогул у іншай краіне, ужо ажно вельмі далёка ад нашага заходнебеларускага Загора.

Брат Уладзімір,
студэнт Адэскага
сельгасінстытута. 1922 г.

Мне прыемна і нават з гонарам думаецца часамі, як гэта з братам Мікалаем мы за ўсё жыццё ніколі не пасварыліся. Валодзю, па даносе расстралянага ў Кіеве, рэабілітаванага ў Маскве, пра якога ў асноўным уся мая маленькая сага “Муштук і папка”, я ледзь-ледзь памятаю з Адэсы. Як і Ёгната, якога рэальна ўбачыў улетку 1946-га, калі ён з адзіным сынам Шурам, дэмабілізаваным афіцэрам-франтавіком, прыязджалі з іх зауральскага Троіцка. А вось з Міхасём, ці з Мішам, як часцей гаварылася, мы былі, як мама казала, “з самага малку спрэжаныя”. Ягонай памяці прысвечаны “Птушкі і гнёзды”, дзе ён – Толя Руневіч, пра яго я наогул многа пісаў, усяго, што ў памяці ды ў сэрцы, не выказаўшы, яшчэ і ў зусім нядаўняй кніжцы “Блакiтны зніч”.

Там нават упершыню сказалася, што мы і пажаніліся з сёстрамі, хутаранкамі з Бродзішчаў паблізу Маласельцаў, спачатку ён з Марыяй, Мурай, а потым я з Нінай Міхайлаўнамі, у прозвішчы якіх – Клаўсуць, а па-вясковаму Клэвусь – гучыць літоўскае штосьці, як быццам звязанае з паслухмянасцю. Наш агульны цесць, Міхаіл Вікенцэвіч, якога маласельцы за чалавечую прастату і ў сталасці называлі Міхасём, прымаў удзел у першай расійскай рэвалюцыі, пра што ёсць сведчанне ў кнізе “Револуцiонное движение в Белоруссии в 1905 – 1907 гг.”, выпушчанай выдавецтвам Акадэміі навук у 1955 г. На 580 – 581-й старонках гэтага аб’ёмістага тома публікуецца і “донесение” ад 17 жніўня 1906 г. пра сялянскія забастоўкі і падбухторванне да іх у вёсках нашага наваколля, у тым ліку і ў Маласельцах, дзе ў Клаўсюца (так у тэксе даносу), апроч пракламацыяў сацыялістычнай рабочай партыі, знойдзена была і “Донская речь”. Да жанітва ён працаваў у Луганску.

Ужо даволі пажылым, адносна інтэлігентным кавалерам Міхась Вікенцэвіч ажаніўся з маладой дзяўчынай з мястэчка Турэц, Таццянай Рыгораўнай Выдрыцкай. Ёсць такая легенда сямейная, што калі яны вячаліся, у маладой ад свечкі загарэлася фата – нядобрая прыкмета... Яна й нагаравалася пры сваім дабрадушным, вясёлым Міхасю, які то “забастоўшчыкам” быў, за кратамі сядзеў, то нейкім “перпетуум мобіле” займаўся, то кніжкі чытаў, часамі нават коней з плугам у баразне пакінуўшы. Я яго, можна сказаць, і зусім не знаў, раз ці два за жыццё сустракаўся, а нашаму Міш

Протаіерэй айцец Ігнацій Брыль.
А для мяне – наш Ёгнат. Алапаеўск, 1958 г.

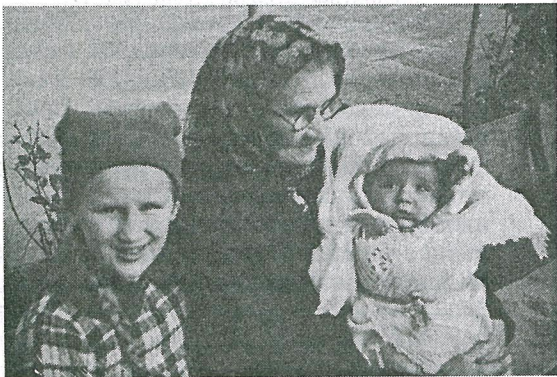
будучы цесць быў даспадобы. Памёр стары вясною 1937-га, маючы добра за семдзсят, – больш дакладна няма ўжо ў каго спытацца. А баба Таня, ціхая, цягавітая гаспадыня, адгадавала сына і чатырох дачок, а потым займалася ўнукамі то на сваім запушчаным хутарку, дзе і наша з Нінай малеча ахвотна летавала, то ў нас у Мінску, дзе і памерла, таксама ці-

Маці Анастасія Іванаўна з малодшымі сынамі.
Мікалай (гаспадар),
Міхаіл (вучань чацвёртага класа)
і я, Іван, – трэцякласнік. Мір, 1926 г.

Нашы дваюрадныя, сыны дзядзькі Лукаша: справа Яўхім, злева Сямён, у цэнтры “беларускі Грышка Мелехаў” – Алесь. Маласельцы, 1960 г.

Бабуля Таццяна Рыгораўна з трохмесячным Андрэем і нянькай-памочніцай Наташай. Верасень 1956 г.

Справа дзядзькі – Міхась і Мікола, далей пляменнікі: Віліцін сын Шура Брылевіч (1922 – 1992) і Ігнатаў – Шура Лейка (1923 – 1995). Ён не Брыль таму, што пасля арышту бацькі малага не прымалі ў школу і маці, зямлячка Вера Раманаўна, перавялася з ім на сваё дзівочае прозвішча. Загора, 1961 г. Мяне няма, бо я гэта здымаў, таксама спяваючы.

ха, як і жыла, напрудвесні 1959-га, на сёмым дзесятку.

У тым жандарскім “донесенні”, на жаль, не згадваецца Чычук Мікалай, яшчэ адзін брат маёй маці, таварыш Клэвуся ў рэвалюцыйных падзеях. Гультаяваты весялун, якім яго называла мая мама, Мікалай спачатку недзе спрытна хаваўся, а потым шмыгануў у Адэсу, да швагра Антона, які зафрахтаваў яго на амерыканскі карабель. Ужо й не памятаю, ці гаварылася пра гэтага дзядзьку больш, ці пісаў ён калі, ці не...

Трэці, апошні раздзел у “Блакiтным знічы” прысвечаны памяці маёй Ніны Міхайлаўны, і мне яшчэ ўсё вельмі няпроста вяртацца да нашай разлукі. Маці нашых дзяцей, бабуля нашых унукаў, – яна жыве ў незагойнай памяці. На працягу нашых з ёю многіх гадоў я пісаў пра яе ў лірычных нататках, аднак жа, як мне цяпер відней, мала, і не ўсё...

Маімі натуршчыкамі заўсёды былі дзеці, спачатку сяцёр ды братоў, а потым свае, а за імі і ўнукі, якія ўжо таксама павырасталі. Калі я ў юнацтве марыў ды рыхтаваўся стаць літаратарам, мне спачатку наогул хацелася стаць пісьменнікам толькі дзіцячым, пісаць перш за ўсё для малых. Аднак і сам я ведаю, і іншыя казалі, што ўсё маё вакол дзяцей – не для іх, а **пра іх**. Аднак жа і гэтага таксама нямала ў святой пажыццёвай любові, пра што ў мяне гаворыцца і ў творах большых, і ў запісах, сабраных у значны раздзел “Адкуль паэзія”, найпаўнейшы ў першым томе “Выбраных твораў” у трох тамах.

Дзеці. Унукі. Сям’я. Незаменнае значэнне гэтых слоў я разумеў, здаецца, заўсёды. Аднак застаўшыся ў адзіноце ды ў старэчых немачах, я разумею іх чым далей, тым лепш. І калі мы павячочнаму збіраемся ў мяне, і калі сустракаемся па-будзёнаму і перазвоньваемся.

Лічачы толькі найбліжэйшую радню маю ды Нініну – братоў, сяцёр, дзяцей, унукаў, пляменнікаў, – дык набіраецца і добрая паўсотня! А які букет прафесіяў! Даяркі, механізатары, рабочыя-майстры, педагогі і настаўнікі, інжынеры, фізікі і энергетыкі, афіцэры, прадпрымальнікі... Жанчыны і мужчыны ўперамежку. А то ж і адзіночкі: заатэхнік, святар, бібліятэкар, стаматолаг, ветэрынар, архітэктар, кравец, ювелір...

Міхал Вікенцэвіч Клаўсуць. Луганск, канец XIX ст.

Ніна Клаўсуцёўна, вучаніца
Стаўпецкай польскай гімназіі.
Вясна 1937 г.
Час нашага знаёмства.

Яна ж праз чатыры гады.
Гэты свой малюнак брат
Міхась прыслаў мне
ў Нямецчыну,
дзе я, польскі салдат,
быў у палоне. Май 1941 г.

Я даволі часта выступаў на розных літаратурных сустрэчах, у Беларусі і, як цяпер гаворыцца, у бліжэйшым і далейшым замежжы. І неаднойчы атрымліваў ці вусныя пытанні, ці ў запісках: а ці пайшоў жа хто з вашых дзяцей ці ўнукаў у пісьменнікі? І часам хацелася адказаць, што не, не пайшлі, бо я іх, відаць, нядрэнна выхаваў — каб не лезлі, куды ім не трэба. У думках маючы на ўвазе не заўсёды тактоўныя ды плённыя прыклады літаратурнай сямейнасці ў нашым Саюзе пісьменнікаў. Але ніколі я, вядома ж, так не сказаў, а толькі тое, як яно ёсць, як кожнае з маіх дзяцей і ўнукаў самі сабе выбіралі дарогу. Дачка Галіна — старшы выкладчык іспанскай мовы і літаратуры ў тым інстытуце (цяпер лінгвістычным універсітэце), які паспяхова закончыла. Сын Андрэй і нявестка Ніна Піліпаўна — фізікі, ён — кандыдат фізіка-матэматычных навук. Далей, улічваючы і дачку Наталлю, трэба сказаць і пра бліжэйшае да літаратуры. На беларускую філалогію БДУ па сваёй ахвоце пайшлі спачатку дзве мае пляменніцы: дачка аднаго брата —

Лідзія Мікалаеўна Брыль, па мужу-пісьменніку Карамазаву, заслужаны работнік культуры Беларусі, шматгадовы стыліст у часопісах “Полымя” і “Спадчына”, у “Беларускім кнігазборы”; дачка другога брата — Ганна Міхайлаўна Брыль, у замужжы Буй, па службе мужа-земляка, палкоўніка з акадэмічнай адукацыяй, жывучы ў Арле, працавала ў музеі І. С. Тургенева, перад сваёй заўчаснай смерцю выконваючы абавязкі вучонага сакратара; мая малодшая дачка Наташа, па мужу-паэце Семашкевіч, за тры дзесяцігоддзі працы ў выдавецтве “Мастацкая літаратура” (цяпер вядучы рэдактар) адрэдагавала цэлую бібліятэку кніг, у тым ліку асабліва працаёмкі дзевяцітомнік (у дзевяці кнігах) Поўнага збору твораў Янкі Купалы, чатырохтомны Збор твораў Зарэчкага, шасцітомны Быкава (прыязным аўтогра-

“Добрай раніцы, брацікі!..”
Нашы дзеці: Галія, Андрэй, Наташа. Вясна 1957 г.

Унукі з дзедам. У першым радзе Волечка і Міхась,
у другім — Дануся і Антось. 01.01.2002 г.

У Ніны найбольш любімым быў пляменнік Лёня,
першынец Муры і Мішы, цяпер падпалкоўнік на
пенсіі (жыве ў Казахстане). Міша, Ніна, Лёня.
Маласельцы, 1964 г.

фам каторага заслужана ганарыцца), васьмітомны, яшчэ не закончаны, Шамякіна.

Наташына дачка Данута — па ўласным выбары настаўніца пачатковых класаў, а муж яе, Мікалай Мадзярскі, талковы прадпрымальнік. Галінін сын Міхаіл Лунеўскі, пасля школы і службы ў арміі, таксама прадпрымальнік і студэнт-завочнік політэхнічнага ўніверсітэта, а ягоная жонка Маша закончыла геафак БДУ і засталася там лабаранткай. Андрэевы дзед, матэматыкі-праграмісты, Волечка з мужам Аляксандрам Біруковым і Антон з жонкай Кацяй займаюцца ў аспірантуры.

А літаратарамі, кожны па сабе дый нехалтурным шляхам, сталі двое — я і Ігна-тава ўнучка Таццяна Аляксандраўна Лейка, рускамоўная паэтэса, аўтарка зборніка вершаў “Сентябрь обетованный” і перакладчыца беларускай паэзіі. Што ж, калі ў мяне, прэзаіка, папярэднікаў у нашым родзе не было, дык у яе — дзед, протаіерэй айцец Ігнацій: і студэнтам, і ў тайзе ды на Беламорканале, дзе адбываў пакаранне як малады сельскі святар з Адэшчыны, і пасля, калі быў выкладчыкам рабфака, а затым па здароўі выйшаў на пенсію, зноў вярнуўся да святарства і завочна вучыўся ў Ленінградскай духоўнай акадэміі, — заўсёды ён вершы пісаў, як гаворыцца, для душы, калі ў шуфляду стала, а калі толькі ў зэкаўскай памяці. І заўсёды любіў літаратуру, асабліва Дастаеўскага.

На бабуліна свята сям’я сабралася на лецішчы, у прыляснай наднёманскай красе. У першым радзе Андрэй. У другім: Галя, Волечка, Ніна Піліпаўна, Данута; у трэцім: Міша, Антось, дзед, сама юбілярка і Наташа.
Здымаў Данусін Коля. Крынічнае, ліпень 2001 г.

і польскай, якую вывучыў самастойна. Дануся, закончыўшы адпаведныя курсы італьянскай, ужо з дзесятак разоў наведала гэтую краіну з групамі “чарнобыльскіх” дзяцей. Аспіранты-матэматыкі добра трымаюцца англійскай, Волечка праходзячы яшчэ і курсы французскай, а Антось жыва цікавіцца ірландскай мовай, літаратурай, краінай.

...Калі прапрадзед Яську перапісвалі з панятоўскай Польшчы ў кацярынінскую Расію, яму было сорок шэсць гадоў. А ў 1799-м ён памёр, пражыўшы пяцьдзесят. А ў яго ж былі бацькі, дзяды, трэба думаць і прадзеды — яшчэ на стагоддзе далей...

Акадэмік Мікалай Ламан, вядомы батанік з абуджаным у душы гісторыкам, не толькі марыць, але і мае намер прадоўжыць свае пошукі ў архівах Польшчы.

Хацелася б і мне дачакацца яго новых знаходак, жадаючы паважанаму земляку як найбольшых поспехаў у гэтай важнай патрыятычнай рабоце.

* * *

Вясёлы пастскрыптур.

10 красавіка, калі ўжо гэты нарыс быў і здадзены ў рэдакцыю, і прыняты ёю для выхаду ў чэрвені, я на шпай гадзіне, не ўключваючы святла, у адзіноце спяваў сам сабе, у нейкія моманты нават і ў слэзнай асалодзе ад музыкі і слоў — родных, рускіх, украінскіх, польскіх... І тут — нечаканы і доўгачаканы званок ад Галі, што вось і яна ўжо бабуля, а я — такім чынам — прадзед!.. У Мішы з Машай дачушка, імя якой падрыхтавана бацькамі загадзя, — Дар’я, Адарка, Даша. Зноў жа высокае хваляванне, святочная навіна, пра якую мне захацелася дапісаць, бо яна ж і да месца ў апавяданні пра мой, пра наш радавод.

Здымкі з архіва шанойнага Івана Антонавіча.
Друкуюцца ўпершыню.

Больш за паўвека разам. І Ніне — восемдзесят.
Крынічнае, 22.07.2001 г.

І ўсе ў нас заўсёды многа чыталі. І чым далей, то ўсё на большай колькасці моў. У гэтым рэй вядзе наша мама-бабуля Ніна са сваімі лацінскай, англійскай, нямецкай, польскай. Тады ідзе Андрэй з англійскай